

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 392

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 8 mai 2023

SUMAR

Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 600 din 24 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală	2–3
Decizia nr. 601 din 24 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal	4–6
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
193. — Ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale privind aprobarea unor licențe de concesiune pentru exploatare	7
194. — Ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale privind aprobarea unei licențe de dare în administrare pentru explorare	7
195. — Ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale privind aprobarea transferului drepturilor dobândite și al obligațiilor asumate stabilite prin Licența de concesiune nr. 13.911/2010 pentru exploatarea nisipului și pietrișului din perimetrul Uliești, județul Dâmbovița	8
976. — Ordin al viceprim-ministrului, ministrul transporturilor și infrastructurii, pentru adoptarea amendamentelor necesare adaptării la progresul științific și tehnic a prevederilor anexelor la Hotărârea Guvernului nr. 1.326/2009 privind transportul mărfurilor periculoase în România.....	8
1.014. — Ordin al ministrului mediului, apelor și pădurilor pentru aprobarea cuantumului tarifelor privind verificarea, aprobarea și revizuirea planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru pentru activitățile de aviație	9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 22 din 27 martie 2023 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	10–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 600

din 24 noiembrie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Daniela Băloi.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, excepție ridicată de Silviu-Adrian Nicolescu în Dosarul nr. 70/751/2018 al Curții Militare de Apel București, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.057 D/2019.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Se face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale în materia analizată și se apreciază că nu au intervenit elemente noi, de natură să modifice această jurisprudență.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Decizia nr. 13 din 27 martie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 70/751/2018, **Curtea Militară de Apel București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal**, excepție ridicată de Silviu-Adrian Nicolescu într-o cauză în care autorul excepției a fost condamnat pentru săvârșirea a altor două infracțiuni de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau altor substanțe, prevăzute la art. 336 alin. (1) din Codul penal.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că dispozițiile legale criticate sunt contrare prevederilor art. 91 alin. (1) lit. b) din Codul penal, conform cărora instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 din Codul penal sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare. Or, autorul excepției arată că printr-o sentință anterioară celei pronunțate în cauza în care a fost invocată prezenta excepție de

neconstituționalitate, a fost pronunțată în privința sa o soluție de amânare a aplicării pedepsei care nu constituie o soluție de condamnare. Se susține, în acest context, că o ipoteză precum cea anterior menționată nu trebuie să aibă drept consecință aplicarea prevederilor art. 88 alin. (3) din Codul penal. Pentru aceste motive, se susține că interpretarea dată prevederilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, este neconstituțională.

6. **Curtea Militară de Apel București** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 860 din 1 noiembrie 2017. Prevederile art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal au următorul cuprins:

— Art. 83 alin. (1) lit. b): „*Instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei, stabilind un termen de supraveghere, dacă sunt întrunite următoarele condiții: [...]*”

b) *infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare; [...]*”;

— Art. 88 alin. (3): „*Dacă după amânarea aplicării pedepsei persoana supravegheată a săvârșit o nouă infracțiune, cu intenție sau intenție depășită, descoperită în termenul de*

supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei. Pedepsa aplicată ca urmare a revocării amânării și pedeapsa pentru noua infracțiune se calculează conform dispozițiilor privitoare la concursul de infracțiuni.”

11. Prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, atât pronunțarea soluției de condamnare pentru noua infracțiune, cât și revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare sunt obligatorii.

12. Se susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 146 referitoare la atribuțiile Curții Constituționale și dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cu privire la dreptul la un proces echitabil.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate în ceea ce privește pretinsa încălcare, prin textele criticate, a dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea reține că acestea nu sunt incidente în prezenta cauză, întrucât normele juridice criticate sunt norme de drept penal substanțial, iar garanțiile dreptului la un proces echitabil se asigură prin norme de drept procesual penal. Așa fiind, din perspectiva acestei critici de neconstituționalitate, prezenta excepție este inadmisibilă.

14. Referitor la pretinsa încălcare, prin textele criticate, a dispozițiilor art. 146 din Constituție, Curtea constată că autorul excepției nu formulează niciun argument care să susțină contrarietatea dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, cu norma juridică anterior menționată, ce reglementează atribuțiile Curții Constituționale. Or, conform dispozițiilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excepțiile de neconstituționalitate trebuie motivate.

15. Totodată, prin Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012, Curtea a reținut că „chiar dacă excepția de neconstituționalitate este în mod formal motivată, deci cuprinde cele 3 elemente, dar motivarea în sine nu are nicio legătură cu textul criticat, iar textul de referință este unul general, Curtea va respinge excepția ca inadmisibilă, fiind contrară art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 198 din 12 februarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 151 din 11 martie 2009, sau, în cadrul controlului *a priori*, Decizia nr. 919 din 6 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 15 iulie 2011). Aceeași soluție va fi urmată și în cazul în care excepția de neconstituționalitate nu cuprinde motivarea ca element al său, iar din textul constituțional invocat nu se poate desluși în mod rezonabil vreo critică de neconstituționalitate, fie din cauza generalității sale, fie din cauza lipsei rezonabile de legătură cu textul criticat. În acest sens, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 785 din 16 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 9 septembrie 2011, a stabilit că simpla enumerare a unor dispoziții constituționale sau convenționale nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea excepției de neconstituționalitate motivate într-o asemenea manieră eliptică, instanța de control constituțional s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici de neconstituționalitate, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu, inadmisibil însă, în condițiile în care art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 precizează că «sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți» (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 627 din 29 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 23 iulie 2008)».

16. Pentru aceste motive, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, este inadmisibilă.

17. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și ale art. 88 alin. (3) din Codul penal, în interpretarea dată prin Decizia nr. 24 din 19 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, excepție ridicată de Silviu-Adrian Nicolescu în Dosarul nr. 70/751/2018 al Curții Militare de Apel București.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții Militare de Apel București și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 noiembrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 601

din 24 noiembrie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Daniela Băloi.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 288 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal, excepție ridicată de Radu Duță în Dosarul nr. 2.998/180/2016 al Judecătoriei Bacău — Secția penală, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.229D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca inadmisibilă. Se arată că criticile formulate de autorul excepției reprezintă apărări de fond ce pot fi supuse analizei instanței de judecată competente. Se susține, totodată, că dispozițiile legale criticate sunt clare, precise și previzibile, nefiind susceptibile de o interpretare arbitrară.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 26 noiembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 2.998/180/2016, **Judecătoria Bacău — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 288 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal**, excepție ridicată de Radu Duță într-o cauză în care autorul excepției de neconstituționalitate a fost trimis în judecată pentru comiterea mai multor infracțiuni, printre care și cea de instigare la fals în înscrisuri oficiale, în temeiul art. 47 raportat la art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că principiul legalității incriminării are o valoare convențională și constituțională, dar că dispozițiile legale criticate contravin acestui principiu, întrucât nu îndeplinesc condițiile de claritate, precizie și previzibilitate specifice legii penale. În acest sens, se susține că este imposibil de determinat în mod obiectiv ce se înțelege prin sintagma „orice alte imprimate producătoare de consecințe juridice” din cuprinsul alin. (3) al art. 288 din Codul penal din 1969 și al alin. (3) al art. 320 din Codul penal. Se susține că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, gradul de previzibilitate al legii trebuie apreciat potrivit „experienței juridice ordinare”, astfel încât marja de apreciere lăsată autorităților statului pentru interpretarea normelor juridice interne să fie una redusă, instanța de contencios al drepturilor

omului impunând un nivel de prudență ridicat, în considerarea intereselor concurente. Se mai arată că previzibilitatea se apreciază pornind de la experiența juridică comună, aspect care este firesc, în condițiile în care, de regulă, legea se adresează tuturor persoanelor, nu doar celor care au un nivel de pregătire juridică superioară, și că, pentru a fi respectate exigențele legalității, este necesară îndeplinirea unei condiții alternative: fie norma juridică să fie enunțată cu suficient de multe detalii pentru a se putea anticipa situațiile concrete pe care le vizează, fie să existe o jurisprudență și o doctrină bine stabilite și accesibile care să prevadă criteriile și condițiile exacte în care textul legal devine incident. Aplicând principiile constituționale și convenționale anterior menționate la dispozițiile legale criticate, se arată că acestea nu sunt enunțate cu suficientă claritate pentru ca o persoană cu o experiență juridică comună să poată estima care înscrisuri pot fi încadrate în sfera oricăror „alte imprimate producătoare de consecințe juridice”.

6. Se arată că, prin raportare la principiile ce rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului mai sus enunțate, în dreptul românesc nu există o jurisprudență constantă, uniformă și accesibilă care să stabilească potrivit unor criterii obiective domeniul de aplicabilitate al dispozițiilor legale criticate și că prevederile alin. (3) al art. 288 din Codul penal din 1969 și ale alin. (3) al art. 320 din Codul penal oferă câteva exemple de „înscris oficial asimilat”, respectiv biletele și tichetele — însă acestea creează premisele unei analogii, interzisă cu desăvârșire de principiul legalității incriminării. Se susține, prin urmare, că dispozițiile legale criticate permit organelor judiciare să stabilească, prin analogie, ce alte fapte pot fi catalogate ca fiind un fals material în înscrisuri oficiale, făcând ca norma să fie imprevizibilă, și că, în aceste condiții, este imposibil de anticipat obiectiv când există o astfel de infracțiune și când nu. Or, fără o determinare pe baza unor criterii obiective și previzibile a caracterului de „înscris oficial asimilat”, caracterul penal al faptelor se stabilește pe baza unor criterii subiective, de către fiecare organ însărcinat cu aplicarea legii.

7. **Judecătoria Bacău — Secția penală** nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit.d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, conform încheierii de sesizare, dispozițiile art. 288 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) raportat la alin. (3) teza finală din Codul penal. Din analiza excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că autorul critică, în realitate, prevederile art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal, care au următorul cuprins:

— Art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969: „(1) *Falsificarea unui înscris oficial prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani. [...]*

(3) *Sunt asimilate cu înscrisurile oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice.*”;

— Art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal: „(1) *Falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. [...]*

(3) *Sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice.*”

12. Se susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 23 alin. (12) referitoare la legalitatea incriminării și ale art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ce reglementează același principiu.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale, prevăzută la art. 320 din Codul penal, are un conținut similar cu infracțiunea cu aceeași denumire marginală care a fost reglementată la art. 288 din Codul penal din 1969. În ambele coduri, infracțiunea analizată prezintă o variantă tip și o variantă agravată. În varianta tip, subiectul activ al infracțiunii nu este calificat, putând fi orice persoană, pe când în varianta agravată subiectul activ al infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale are calitatea de funcționar public și comite faptele prevăzute în ipoteza normei de incriminare în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

14. Obiectul juridic special al infracțiunii constă în relațiile sociale ce au la bază încrederea publică în autenticitatea, veridicitatea și realitatea înscrisurilor oficiale.

15. În ceea ce privește latura obiectivă a infracțiunii, dintre elementele acesteia prezintă relevanță, din perspectiva analizei prezentei excepții de neconstituționalitate, obiectul material al infracțiunii, care este reprezentat de înscrisul oficial supus contrafacerii scrierii sau subscrierii ori alterării sale în orice mod.

16. Noțiunea de „înscris oficial” este reglementată la art. 178 alin. (2) din Codul penal ca reprezentând orice înscris care emană de la o persoană juridică dintre cele la care se referă art. 176 din Codul penal ori de la persoana prevăzută în art. 175 alin. (2) din Codul penal sau care aparține unor asemenea persoane. În ceea ce privește art. 176 din Codul penal, acesta prevede că prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică, iar art. 175 alin. (2) din Codul penal reglementează categoria funcționarilor publici, în sensul legii penale, respectiv persoanele care exercită un serviciu de interes public pentru care au fost investite de autoritățile publice sau care sunt supuse controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.

17. Potrivit art. 150 alin. (2) din Codul penal din 1969, prin „înscris oficial” se înțelegea orice înscris care emana de la o unitate dintre cele la care se referea art. 145 din același cod sau care aparținea unei asemenea unități. Dispozițiile art. 145 din Codul penal din 1969 reglementau termenul „public” ca având semnificația de „tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public,

administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public”.

18. În aceste condiții, dispozițiile art. 320 alin. (3) din Codul penal asimilează înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice, iar prevederile art. 288 din Codul penal din 1969 conțineau, la alin. (3), o dispoziție legală similară.

19. Referitor la sintagma „imprimare producătoare de consecințe juridice”, din analiza sa gramaticală rezultă că aceasta desemnează scrieri (în sens larg) tipărite pe suport material care produc consecințe juridice, acestea fiind două criterii exprimate în mod expres de legiuitor în cuprinsul normei juridice criticate, pentru a separa înscrisurile în privința cărora sunt aplicabile dispozițiile art. 320 din Codul penal de alte categorii de înscrisuri. Astfel, toate înscrisurile tipărite pe un suport material (și nu olografe) producătoare de efecte juridice sunt incluse în categoria celor la care fac trimitere la prevederile legale criticate.

20. În acest sens, referitor la dispozițiile art. 320 din Codul penal, s-a arătat în doctrină că „sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice dacă emană de la una dintre persoanele arătate în art. 176 din Codul penal ori de la persoana prevăzută la art. 175 alin. (2) din Codul penal”.

21. De asemenea, cu referire la dispozițiile art. 288 alin. (3) din Codul penal din 1969, doctrina a susținut că „biletele, tichetele sau imprimarele trebuie să emane de la una dintre organizațiile arătate în art. 145, fiindcă numai în acest caz acestea pot fi asimilate înscrisurilor oficiale. Intră în această categorie: biletele de intrare la spectacole, biletele loto sau pronosport, tichetele de tramvai sau alte mijloace de transport în comun”.

22. Astfel, pe cale doctrinară a fost stabilit un alt criteriu de încadrare a unor înscrisuri în dispozițiile art. 320 alin. (3) din Codul penal și, respectiv, ale art. 288 alin. (3) din Codul penal din 1969, susținându-se că înscrisurile imprimare producătoare de consecințe juridice la care fac referire prevederile legale criticate trebuie să emane de la o persoană dintre cele prevăzute la art. 178 alin. (2) din Codul penal și, respectiv, la art. 150 alin. (2) din Codul penal din 1969.

23. De altfel, același criteriu de determinare rezultă și din interpretarea sistematică a normelor juridice criticate, prin raportarea acestora la ansamblul prevederilor art. 320 din Codul penal și, respectiv, ale art. 288 din Codul penal din 1969, articole ce poartă denumirea marginală de *Fals material în înscrisuri oficiale*. Or, includerea în cuprinsul denumirii marginale a celor două articole analizate a sintagmei „înscrisuri oficiale” indică intenția legiuitorului de a incrimina prin dispozițiile art. 320 din Codul penal și, respectiv, ale art. 288 din Codul penal din 1969 doar acele fapte de fals care au ca obiect material înscrisuri dintre cele prevăzute la art. 178 alin. (2) din Codul penal și, respectiv, la art. 150 alin. (2) din Codul penal din 1969. De asemenea, folosind aceeași metodă de interpretare și raportând dispozițiile legale criticate la ansamblul prevederilor capitolului III — *Falsuri în înscrisuri* al titlului VI — Infracțiuni de fals al Părții speciale a Codului penal, respectiv la capitolul III — *Falsuri în înscrisuri* al titlului VII — *Infracțiuni de fals* al Părții speciale a Codului penal din 1969, Curtea constată că faptele de fals ce au ca obiect material înscrisurile sub semnătură privată sunt incriminate în articole distincte, respectiv la art. 322 din Codul penal și la art. 290 din Codul penal din 1969. Or, și din această manieră de reglementare rezultă intenția legiuitorului de a incrimina la art. 320 din Codul penal și la art. 288 din Codul penal din 1969 acele fapte de fals ce au ca obiect material înscrisuri oficiale, astfel cum acestea sunt definite potrivit legii penale.

24. Așadar, sintagma „alte imprimare producătoare de consecințe juridice” din cuprinsul dispozițiilor legale criticate de autorul excepției de neconstituționalitate are în vedere înscrieri imprimate pe suport fizic, ce produc consecințe juridice și emană de la una dintre persoanele prevăzute la art. 178 alin. (2) din Codul penal, respectiv la art. 150 alin. (2) din Codul penal din 1969.

25. Pentru aceste motive, Curtea reține că dispozițiile legale criticate sunt clare, precise și previzibile, fiind în acord cu principiul legalității incriminării, astfel cum acesta este reglementat la art. 23 alin. (12) din Constituție și la art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Cu privire la acestea din urmă, Curtea Constituțională, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a reținut, în repetate rânduri — spre exemplu, prin Decizia nr. 717 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 23 martie 2016, paragrafele 30 și 31 —, că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora. De asemenea, atât Curtea Constituțională, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au constatat că semnificația noțiunii de „previzibilitate” depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. S-a reținut, astfel, că principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă (cauzele *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 35, *Dragotoni și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, *Sud Fondi SRL și alții împotriva Italiei*, paragraful 109). S-a constatat, prin aceeași jurisprudență, că, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută și că una dintre tehnicile

standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, ale căror interpretare și aplicare depind de practică. În acest context s-a arătat că, oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal, iar nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Totodată, s-a arătat că, deși certitudinea este extrem de dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Pentru acest motiv s-a statuat că rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, s-a reținut că art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit*, paragraful 36, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoni și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 36 și 37, Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 141, sau Hotărârea din 21 octombrie 2013 pronunțată în Cauza *Del Río Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 92 și 93).

26. Or, având în vedere considerentele mai sus menționate, precum și standardele jurisprudențiale anterior invocate, Curtea reține că dispozițiile art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal sunt clare, precise și previzibile și că ele permit destinatarilor legii penale să își adapteze conduita la exigențele acesteia, prevăzând consecințele faptelor pe care le comit.

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Radu Duță în Dosarul nr. 2.998/180/2016 al Judecătorei Bacău — Secția penală și constată că dispozițiile art. 288 alin. (1) și (3) din Codul penal din 1969 și ale art. 320 alin. (1) și (3) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Bacău — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 noiembrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU RESURSE MINERALE

ORDIN

privind aprobarea unor licențe de concesiune pentru exploatare

Având în vedere art. 13 și art. 21 alin. (1²) lit. a) din Legea minelor nr. 85/2003, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul art. 4 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 1.419/2009 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, cu modificările ulterioare,

președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Licența de concesiune pentru exploatare nr. 3.136/2000 privind exploatarea resurselor de andezit industrial și de construcție din perimetrul Seini, județul Maramureș, încheiată între Agenția Națională pentru Resurse Minerale, în calitate de concedent, și Societatea PIATRĂ ȘI NISIP — S.R.L., identificată prin cod unic de înregistrare 24082202, în calitate de concesionar.

Art. 2. — Se aprobă Licența de concesiune pentru exploatare nr. 15.957/2012 privind exploatarea resurselor de argilă comună din perimetrul Dealul Igonii, județul Timiș, încheiată între Agenția Națională pentru Resurse Minerale, în calitate de concedent, și Societatea BEGA MINERALE INDUSTRIALE — S.A., identificată prin cod unic de înregistrare 6523939, în calitate de concesionar.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale,
Sorin Călin Gal

București, 2 mai 2023.
Nr. 193.

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU RESURSE MINERALE

ORDIN

privind aprobarea unei licențe de dare în administrare pentru explorare

Având în vedere art. 13 și art. 21 alin. (1¹) din Legea minelor nr. 85/2003, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul art. 4 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 1.419/2009 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, cu modificările ulterioare,

președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Licența de dare în administrare pentru explorare nr. 26.480/2023 privind explorarea resurselor de apă geotermală din perimetrul Geotermal Comuna Zerind 2, județul Arad, încheiată între Agenția Națională pentru Resurse

Minerale, în calitate de concedent, și Comuna Zerind, cu sediul în Zerind, județul Arad, cod de înregistrare fiscală 3519364, în calitate de administrator.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale,
Sorin Călin Gal

București, 2 mai 2023.
Nr. 194.

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU RESURSE MINERALE

ORDIN**privind aprobarea transferului drepturilor dobândite și al obligațiilor asumate stabilite prin Licența de concesiune nr. 13.911/2010 pentru exploatarea nisipului și pietrișului din perimetrul Uliești, județul Dâmbovița**

Având în vedere:

- art. 24 alin. (3) lit. a), alin. (5) și (9) din Legea minelor nr. 85/2003, cu modificările și completările ulterioare;
- Referatul Direcției generale gestionare, evaluare și concesionare resurse/rezerve minerale. Integrare europeană nr. 300.424 din 12.04.2023,
- în temeiul art. 4 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 1.419/2009 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, cu modificările ulterioare,

președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă transferul drepturilor dobândite și al obligațiilor asumate stabilite prin Licența de concesiune nr. 13.911/2010 pentru exploatarea nisipului și pietrișului din perimetrul Uliești, județul Dâmbovița, ca urmare a procesului de fuziune prin absorbție dintre HOLCIM (ROMANIA) — S.A., în calitate de societate absorbantă, având număr de

înregistrare la registrul comerțului J40/399/2002, cod unic de înregistrare 12253732, și GENERAL BETON ROMÂNIA — S.R.L., în calitate de societate absorbită, având număr de înregistrare la registrul comerțului J35/1179/1997, cod unic de înregistrare 9938922.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

p. Președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale,
Sorin Călin Gal

București, 2 mai 2023.
Nr. 195.

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

ORDIN**pentru adoptarea amendamentelor necesare adaptării la progresul științific și tehnic a prevederilor anexelor la Hotărârea Guvernului nr. 1.326/2009 privind transportul mărfurilor periculoase în România**

În temeiul prevederilor art. 10 din Hotărârea Guvernului nr. 1.326/2009 privind transportul mărfurilor periculoase în România, cu modificările ulterioare, precum și ale art. 9 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, cu modificările și completările ulterioare,

viceprim-ministrul, ministrul transporturilor și infrastructurii, emite următorul ordin:

Art. 1. — Se adoptă amendamentele necesare adaptării la progresul științific și tehnic a prevederilor anexelor la Hotărârea Guvernului nr. 1.326/2009 privind transportul mărfurilor periculoase în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 815 din 27 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare, după cum urmează:

1. Anexa nr. 1 se modifică și va avea următorul cuprins:
„ADR

Anexele A și B la ADR, astfel cum se aplică începând de la 1 ianuarie 2023, înțelegându-se că termenul «parte contractantă» se înlocuiește, după caz, cu termenul «stat membru»

2. În anexa nr. 2, secțiunea 2.1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„2.1. RID

Anexa la RID, care figurează în anexa C la COTIF, astfel cum se aplică începând de la 1 ianuarie 2023, înțelegându-se că termenul «stat contractant la RID» se înlocuiește, după caz, cu termenul «stat membru»

3. În anexa nr. 3, secțiunea 3.1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„3.1. ADN

Regulamentele anexate la ADN, astfel cum se aplică începând de la 1 ianuarie 2023, precum și art. 3 lit. (f) și (h) și art. 8 alin. (1) și (3) din ADN, înțelegându-se că termenul «parte contractantă» se înlocuiește, după caz, cu termenul «stat membru»

Art. 2. — Prezentul ordin transpune Directiva delegată (UE) 2022/2.407 a Comisiei din 20 septembrie 2022 de modificare a anexelor la Directiva 2008/68/CE a Parlamentului European și a Consiliului pentru a ține seama de progresul științific și tehnic, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, serial L, nr. 317 din 9 decembrie 2022.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Viceprim-ministru, ministrul transporturilor și infrastructurii,

Sorin Mihai Grindeanu

București, 25 aprilie 2023.
Nr. 976.

MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

ORDIN**pentru aprobarea cuantumului tarifelor privind verificarea, aprobarea și revizuirea planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru pentru activitățile de aviație**

Având în vedere Referatul de aprobare al Direcției generale evaluare impact, controlul poluării și schimbări climatice nr. DGEICPSC/107.222 din 20.01.2023,

ținând cont de prevederile art. 3 alin. (3) din Ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 203/2020 privind stabilirea cadrului legal și instituțional necesar aplicării Regulamentului delegat (UE) 2019/1.603 al Comisiei din 18 iulie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește măsurile adoptate de Organizația Aviației Civile Internaționale pentru monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor generate de aviație în scopul punerii în aplicare a unei măsuri globale bazate pe piață,

în temeiul art. 57 alin. (1), (4) și (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, al art. 21 alin. (10) din Hotărârea Guvernului nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 13 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 43/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul mediului, apelor și pădurilor emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă cuantumul tarifelor percepute de Agenția Națională pentru Protecția Mediului privind verificarea, aprobarea și revizuirea planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru pentru activități de aviație, întocmite de operatorii de aeronave care desfășoară activități de aviație conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, cu modificările și completările ulterioare, și ale Ordinului ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 203/2020 privind stabilirea cadrului legal și instituțional necesar aplicării Regulamentului delegat (UE) 2019/1.603 al Comisiei din 18 iulie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește măsurile adoptate de Organizația Aviației Civile Internaționale pentru monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor generate de aviație în scopul punerii în aplicare a unei măsuri globale bazate pe piață, denumit în continuare *cuantumul tarifelor*, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — (1) Cuantumul tarifelor se stabilește în euro și se achită de către operatorii de aeronave în avans și integral, în echivalentul în lei la cursul de schimb leu-euro al Băncii Naționale a României, în vigoare la data efectuării plății, în contul afișat pe pagina de internet a autorității competente.

(2) Destinația sumelor încasate din tarifele prevăzute la art. 1 este cea prevăzută la art. 23 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 3. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 1.294/2010 privind aprobarea cuantumului tarifelor pentru verificarea și aprobarea planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru pentru activități de aviație, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 26 august 2010.

Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul mediului, apelor și pădurilor,
Tánczos Barna

București, 12 aprilie 2023.
Nr. 1.014.

ANEXĂ

C U A N T U M U L**tarifelor privind verificarea, aprobarea și revizuirea planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru pentru activități de aviație**

Autoritatea competentă	Evaluarea și aprobarea planului de monitorizare a emisiilor Emisii anuale totale < 50/> 50 ktone (euro)	Evaluarea și aprobarea planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru Emisii anuale totale < 50/> 50 ktone (euro)	Evaluarea și aprobarea planului de monitorizare a emisiilor revizuit Emisii anuale totale < 50/> 50 ktone (euro)	Evaluarea și aprobarea planului de monitorizare a datelor tonă—kilometru revizuit Emisii anuale totale < 50/> 50 ktone (euro)
Agencia Națională pentru Protecția Mediului	1.500/2.000	2.000/2.500	500	500

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 22

din 27 martie 2023

Dosar nr. 122/1/2023

Gabriela Elena Bogasiu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — vicepreședintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile
Marian Budă	— președintele Secției a II-a civile
Mariana Constantinescu	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Irina Alexandra Boldea	— judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu	— judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei	— judecător la Secția I civilă
Ileana Ruxandra Tircă	— judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda	— judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă	— judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Adina Oana Surdu	— judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Manuela Cîrnu	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Alina Pohrib	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Barbă	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Vasile Bîcu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 122/1/2023 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă în vederea lămuririi următoarei probleme de drept:

„Art. 196 din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare de timbru reprezintă o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția sa de continuare a demersului judiciar, iar nu de desistare, cu consecința că nu se poate pronunța nulitatea cererii de sesizare a instanței de judecată?”.

5. Magistratul-asistent învederează că la dosarul cauzei a fost depus raportul întocmit, comunicat părților.

6. Președintele completului, doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, prin Încheierea de la 16 martie 2022, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept anterior menționată.

8. Cauza a fost înregistrată pe rolul instanței supreme cu nr. 122/1/2023.

II. Normele de drept intern incidente

9. Art. 196 din Codul de procedură civilă: „**Nulitatea cererii** — (1) Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile.

(2) Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecății în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea.

(3) Orice altă neregularitate în legătură cu semnarea cererii de chemare în judecată va fi îndreptată de reclamant în condițiile prevăzute la alin. (2).”

III. Expunerea succintă a procesului

10. Prin cererea înregistrată la Judecătoria Târgu-Neamț cu nr. 1.289/321/2020, la 10 iunie 2020, reclamantul A a chemat în judecată pe pârâțul B, solicitând instanței ca prin hotărârea pe care o va pronunța să dispună obligarea acestuia din urmă să îi lase în deplină proprietate și liniștită posesie un imobil teren, precum și rectificarea cărții funciare în sensul radierii înscrierii dreptului de proprietate al pârâtului B.

11. Judecătoria Târgu-Neamț, prin Sentința civilă nr. 400 din 8 aprilie 2020, a respins acțiunea ca nefondată.

12. Apelul declarat de reclamantul A împotriva sentinței anterior menționate a fost anulat de Tribunalul Neamț prin Decizia nr. 1.661 din 21 octombrie 2021, cu motivarea că, deși apelantului-reclamant i s-a pus în vedere că este necesar a complini lipsa semnăturii, sub sancțiunea anulării cererii în cazul neîndeplinirii obligației, acesta nu s-a conformat, astfel încât instanța de apel a dat eficiență dispozițiilor art. 470 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, coroborate cu art. 196 din același act normativ.

13. Instanța de apel a arătat în acest sens următoarele: „În situația în care o parte înțelege să transmită instanței cereri prin fax sau e-mail, semnătura nu poate rămâne în copie, doar semnătura executată în original conferind documentului autenticitate (atestă faptul că documentul aparține persoanei semnate, iar autorul documentului nu își poate declina răspunderea pentru conținutul documentului). Cererea de apel menționată a proveni de la reclamantul A poartă o semnătură în copie. Așadar, pentru a se conforma dispozițiilor instanței de judecată, apelantul-reclamant avea posibilitatea, fie de a transmite prin poștă sau curierat un exemplar al aceleiași cereri de apel purtând semnătura sa în original, fie de a se prezenta în instanță pentru a proceda la semnarea cererii, fie de a lua legătura cu un avocat pe care să îl împuternicească să semneze cererea, care să depună la dosar dovada delegației de acordare asistență juridică/reprezentare și care să procedeze la semnarea în original a apelului. Apelantul-reclamant nu a recurs, însă, la niciuna dintre aceste trei variante pentru a acoperi viciul sesizat de instanță.”

14. Împotriva acestei decizii a formulat recurs reclamantul, susținând nelegalitatea deciziei atacate, deoarece voința acestuia a fost evidentă în condițiile în care a plătit taxa judiciară de timbru și cererea de apel era semnată în copie, fiind în imposibilitate obiectivă de a se prezenta la primul termen de judecată pentru a semna cererea de apel în original, în același sens fiind și jurisprudența Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție (Decizia nr. 1.177 din 26 mai 2021) și a Curții Europene a Drepturilor Omului (Cauza *Zubac împotriva Croației*).

15. În cadrul soluționării recursului, s-a dispus sesizarea instanței supreme pentru lămurirea chestiunii de drept vizând interpretarea demersului de complinire a obligației de achitare a taxei de timbru ca fiind o intenție de continuare a procesului și suspendarea cauzei.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

16. Curtea de Apel Bacău a arătat că, potrivit practicii completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, condițiile de admisibilitate ce se cer a fi întrunite sunt următoarele:

a) existența unei cauze în curs de judecată, în ultimă instanță;

b) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

c) o chestiune de drept cu caracter de noutate și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;

d) ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată.

17. Cu privire la primele două condiții, instanța de sesizare a apreciat că sunt îndeplinite, întrucât cauza se află pe rolul Curții de Apel Bacău, care este competentă să judece în recurs cauza în ultimă instanță, în raport cu dispozițiile art. 483 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

18. Referitor la caracterul de noutate s-a arătat că această condiție este îndeplinită, completului fiindu-i repartizată spre

soluționare pentru prima oară o cauză în care se pune în discuție această chestiune de drept, din verificările efectuate la nivelul Curții de Apel Bacău rezultând că instanța supremă nu a fost investită până la această dată cu un recurs în interesul legii sau cu pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la această chestiune de drept.

19. În ceea ce privește cea de-a patra condiție s-a considerat că nu există o cauză de inadmisibilitate a sesizării, de vreme ce de lămurirea acestei chestiuni de drept depinde soluția instanței de recurs care urmează a se pronunța în prezenta cauză.

V. Punctul de vedere al instanței de trimitere

20. Membrii completului au exprimat opinii diferite, anume, pe de o parte, s-a apreciat din perspectiva art. 196 din Codul de procedură civilă că lipsa semnăturii nu poate fi complinită prin plata taxei judiciare de timbru, cu atât mai mult cu cât partea a primit personal citația în care i se specifică necesitatea achitării taxei de timbru și a depunerii cererii cu semnătură în original, iar, pe de altă parte, s-a susținut că plata taxei de timbru echivalează cu o manifestare de voință neechivocă de a-și însuși cererea de apel, astfel că nu este incidentă cauza de nulitate a cererii.

VI. Punctul de vedere al părților

21. În cuprinsul încheierii de sesizare nu se regăsește punctul de vedere al acestora.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

22. Analiza punctelor de vedere teoretice înaintate de curțile de apel a permis identificarea a două puncte de vedere.

23. Într-o primă opinie s-a apreciat că demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare de timbru reprezintă o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția de continuare a demersului judiciar.

24. Astfel, s-a arătat că dispozițiile art. 196 din Codul de procedură civilă citate reglementează, în mod clar și fără echivoc, obligațiile ce incumbă părților cu privire la toate cererile adresate instanțelor judecătorești, sub sancțiunea anulării acestora.

25. În jurisprudența sa (Cauza *Hasan Tunc și alții împotriva Turciei*, pct. 32 și 33, și Cauza *Zubac împotriva Croației*, pct. 98), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, în aplicarea normelor de procedură, instanțele naționale trebuie să evite un formalism excesiv care ar aduce atingere caracterului echitabil al procedurilor, apreciind că dreptul de acces la o instanță este afectat în însăși esența sa atunci când reglementarea acestuia încetează să mai servească scopurilor de securitate juridică și bunei administrări a justiției și constituie un obstacol care împiedică justițiabilul să solicite soluționarea pe fond a litigiului. Totodată, a statuat că, în cazul unei indicări inexacte sau încorecte a obligațiilor procesuale care trebuie respectate de părți, instanțele naționale trebuie să țină cont suficient de circumstanțele specifice ale fiecărei cauze în parte și să nu aplice normele de procedură relevante într-un mod prea rigid.

26. În Cauza *Zubac împotriva Croației*, Curtea a reamintit principiile generale referitoare la accesul la o instanță de grad superior și jurisprudența în materie de formalism, în sensul că „securitatea juridică” și „buna administrare a justiției” sunt elemente centrale care impun instanțelor obligația de a face distincție între formalismul excesiv și o aplicare acceptabilă a sancțiunilor procedurale.

27. Reiese, așadar, că, potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului în circumstanțele specifice ale unei cauze, caracterul concret și efectiv al dreptului de acces la o instanță poate fi limitat de un formalism excesiv și de o interpretare deosebit de riguroasă dată de instanțele naționale unor norme de procedură, privând părțile de dreptul de acces la o instanță.

28. Reținând că o cerere nu îndeplinește cerințele prevăzute de art. 196 din Codul de procedură civilă, în ceea ce privește demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare

de timbru în raport cu scopul urmărit de legiuitor la edictarea normelor de procedură, sancțiunea nulității cererii nu ar fi necesară și proporțională, din perspectiva articolului 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care garantează dreptul la un proces echitabil, cu componenta sa materială esențială.

29. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în ipoteza în care există o ingerință în dreptul de acces la un tribunal independent și imparțial, instituit de lege, această ingerință nu doar că trebuie să fie legală, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică, dar ea trebuie să fie și proporțională, proporționalitate ce se apreciază prin balansul dintre măsura dispusă și interesele aflate în joc, dintre mijloacele folosite și scopul vizat (a se vedea *Cauza Lungoci împotriva României*, Hotărârea din 26 ianuarie 2006, definitivă la 26 aprilie 2006, paragraful 36).

30. În raport cu prevederile art. 22 alin. (7) din Codul de procedură civilă, trebuie să se acorde preeminență cerințelor echității și ale buneii-credințe și să se aprecieze că demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare de timbru reprezintă o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția sa de continuare a demersului judiciar, iar nu de desistare.

31. În acest sens s-au exprimat Judecătoria Săliște, Judecătoria Bolintin-Vale, Judecătoria Baia de Aramă, Judecătoria Strehaia, Judecătoria Orșova, Judecătoria Caracal, Judecătoria Corabia, Judecătoria Craiova — Secția I civilă, Tribunalul Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal, Judecătoria Pătârlagele, Tribunalul Suceava — Secția de contencios administrativ și fiscal, Judecătoria Fălticeni, Judecătoria Darabani și Tribunalul Arad.

32. Într-o a doua opinie, s-a considerat că achitarea taxei judiciare de timbru nu poate fi valorificată drept o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția de continuare a demersului judiciar, în măsura în care părții i-au fost puse în vedere și alte neregularități.

33. Astfel, potrivit art. 470 alin. (1) lit. e) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, cererea de apel va cuprinde: [...] e) semnătura, iar conform alin. (2), la cererea de apel se va atașa dovada achitării taxelor de timbru. Cerințele de la alin. (1) lit. b) și e) și cea de la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității.

34. De asemenea, dispozițiile art. 148 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevăd că „orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie formulată în scris și să cuprindă indicarea instanței căreia îi este adresată, numele, prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea și sediul lor, numele și prenumele, domiciliul sau reședința reprezentanților lor, dacă este cazul, obiectul, valoarea pretenției, dacă este cazul, motivele cererii, precum și semnătura”.

35. Conform art. 196 alin. (2) din Codul de procedură civilă: „Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecării în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea.”, norme deplin aplicabile și în calea de atac, potrivit art. 482 din Codul de procedură civilă.

36. Când privește principiul echipolenței, reglementat de legea procesual civilă și definit ca fiind aptitudinea unor acte de procedură sau împrejurări constatate de instanță de a îndeplini — prin echivalare — funcția și efectele unui alt act de procedură pe care îl prescrie legea, acesta este de strictă interpretare și aplicare și nu poate fi extins și asupra altor situații pe care legea nu le are în vedere.

37. Din economia textelor legale enunțate anterior, dar și din aspectele teoretice enunțate cu privire la principiul echipolenței

rezultă că obligația semnării cererii de apel nu poate fi complinită prin orice alt act îndeplinit de către parte, în speță achitarea taxei de timbru, în condițiile în care normele procesual civile prevăd ca unică posibilitate semnarea cererii de către parte.

38. Articolele incidente analizează condițiile diferite pe care o cerere de chemare în judecată trebuie să le îndeplinească, iar faptul că s-a făcut dovada de achitare a taxei de timbru, deși poate reprezenta în sine o manifestare a intenției părții de continuare a soluționării cauzei, din punct de vedere juridic nu poate avea ca efect decât constatarea că o cerere nu poate fi anulată ca netimbrată, obligația fiind îndeplinită.

39. Însă, dacă pe lângă această obligație, partea nu îndeplinește celelalte obligații puse în sarcina sa, printre acestea fiind și semnarea cererii de chemare în judecată, cererea poate fi anulată în condițiile art. 196 din Codul de procedură civilă.

40. În concluzie, neîndeplinirea celor două obligații — semnarea cererii și timbrarea acesteia — are aceeași sancțiune, respectiv nulitatea cererii, dar îndeplinirea uneia dintre ele nu complineste neîndeplinirea celeilalte.

41. Astfel, dacă o cerere a fost timbrată corespunzător, dar nu a fost semnată de către parte, ar trebui să se dispună anularea cererii pentru lipsa semnăturii.

42. În susținerea acestui punct de vedere s-au exprimat Judecătoria Bacău, Judecătoria Onești, Judecătoria Moinești, Judecătoria Buhuși, Tribunalul Neamț, Judecătoria Piatra-Neamț, Judecătoria Roman, Judecătoria Brașov, Tribunalul Covasna, Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, Secția a IV-a civilă, Secția a V-a civilă, Secția a VI-a civilă, Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal, secțiile a III-a—VII-a civile, Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Judecătoria Giurgiu, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Ilfov, Judecătoria Cornetu, Tribunalul Teleorman, Judecătoria Alexandria, Judecătoria Roșiori de Vede, Judecătoria Videle, Curtea de Apel Cluj — Secția a II-a civilă, Judecătoria Bistrița, Judecătoria Baia Mare, Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă, Tribunalul Gorj — Secția I civilă, Judecătoria Târgu Jiu, Judecătoria Târgu Cărbunești, Judecătoria Motru, Judecătoria Novaci, Judecătoria Slatina, Tribunalul Dolj — Secția I civilă, Judecătoria Vânu Mare, Tribunalul Iași — Secția a II-a civilă și de contencios administrativ, Tribunalul Vaslui, Curtea de Apel Oradea — Secția I civilă, Tribunalul Bihor — Secția a II-a civilă, Tribunalul Satu Mare, Tribunalul Prahova — Secția I civilă, Tribunalul Buzău, Judecătoria Pogoanele, Judecătoria Buzău (opinie majoritară), Tribunalul Suceava — secțiile I și a II-a civile, Judecătoria Botoșani, Tribunalul Caraș-Severin, Judecătoria Reșița, Judecătoria Caransebeș, Judecătoria Oravița, Judecătoria Moldova Nouă și Curtea de Apel Timișoara.

43. S-a atașat practică judiciară.

44. Ministerul Public, prin Adresa nr. 118/C/231/III-5/2023 din 17 februarie 2023, a arătat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică în prezent practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale

45. Prin Decizia civilă nr. 1.177 din 26 mai 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.073/325/2019, instanța supremă a reținut raportat la circumstanțele concrete din respectiva cauză că „Din perspectiva art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Înalta Curte reține că reprezintă o ingerință în dreptul de acces la instanță al părții aplicarea sancțiunii nulității cererii de apel în baza dispozițiilor 470 alin. (3), coroborat cu art. 196 din Codul de

procedură civilă, în condițiile în care apelantul, deși depusese o cerere de apel nesemnată, fiind citat cu mențiunea de a se prezenta în instanță pentru a semna cererea de apel, a complinit această absență prin depunerea taxei judiciare de timbru prin care a arătat că își însușește apelul formulat, fiind de netăgăduit că demersul procesual existent în cauză îi aparține acestuia.”

46. Prin decizia de inadmisibilitate din 15 aprilie 2014 din Cauza *Lefter împotriva României* (Cererea nr. 66.268/13), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea de statul român a prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reținând că procedura de regularizare a cererii de chemare în judecată, reglementată de art. 200 din Codul de procedură civilă, nu se substituie unei cercetări judiciare și nu anticipează faza de admitere a probelor, însă este o etapă obligatorie, care urmărește a impune reclamanților o anumită disciplină, în vederea evitării oricărei tergiversări în cadrul procedurii. Prin urmare, o astfel de procedură este prevăzută de lege și urmărește buna administrare a justiției. În aceste condiții, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că anularea cererii reclamantei (pentru neindicarea în cuprinsul său a mijloacelor de probă) nu a constituit o ingerință disproporționată în dreptul său de acces la instanță (art. 6 din Convenție), reținând că reclamanta a fost informată de instanță asupra omisiunii sale și asupra sancțiunii susceptibile a-i fi aplicată.

47. De asemenea, în Cauza nr. 19.074/05 *Hasan Tunç și alții împotriva Turciei*, prin Hotărârea din 31 ianuarie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că în aplicarea normelor de procedură instanțele naționale trebuie să evite un formalism excesiv care ar aduce atingere caracterului echitabil al procedurilor, apreciind că dreptul de acces la o instanță este afectat în însăși esența sa atunci când reglementarea acestuia încetează să mai servească scopurilor de securitate juridică și bune administrări a justiției și constituie un obstacol care împiedică justițiabilul să solicite soluționarea pe fond a litigiului. Totodată, Curtea a reținut că, în cazul unei indicări inexacte sau incorecte a obligațiilor procesuale care trebuie respectate de părți, instanțele naționale trebuie să țină cont suficient de circumstanțele specifice ale fiecărei cauze în parte și să nu aplice normele de procedură relevante într-un mod prea rigid.

48. De asemenea, în Cauza nr. 62.710/00 *Lungoci împotriva României*, prin Hotărârea din 26 ianuarie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că, desigur, dreptul de acces la justiție nu este absolut; el poate permite restricții admise implicit, întrucât, prin chiar natura sa, este reglementat de către stat. Elaborând o astfel de reglementare, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, restricțiile aplicate nu pot limita accesul persoanei într-o asemenea manieră sau până într-acolo încât dreptul să fie atins în însăși substanța sa. În plus, aceste restricții nu sunt conforme cu art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale decât dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.

49. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 31 din 21 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 112 din 14 februarie 2014, Decizia nr. 97 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 310 din 28 aprilie 2014, Decizia nr. 410 din 3 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 567 din 30 iulie 2014, sau Decizia nr. 372 din 14 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 506 din 8 iulie 2015, a constatat prin prisma art. 200 din Codul de procedură civilă, a cărui premisă este inclusiv art. 196 din același act normativ, obiect al problemei de drept a sesizării prezente, constituționalitatea soluției legislative supuse analizei, reținând că procedura prevăzută de dispozițiile legale criticate reprezintă opțiunea

legiuitorului și are drept scop remedierea unor lipsuri ale acțiunii introductive, astfel încât, la momentul demarării procedurii de fixare a primului termen de judecată, aceasta să cuprindă toate elementele prevăzute de art. 194 din Codul de procedură civilă. Legiuitorul a dorit disciplinarea părților dintr-un proces și, în acest fel, respectarea principiului celerității și a dreptului la un proces echitabil. O astfel de procedură nu este de natură să afecteze însăși esența dreptului protejat, având în vedere că este însoțită și de garanția conferită de dreptul de a formula o cerere de reexaminare prevăzută de art. 200 alin. (4) din Codul de procedură civilă. Mai mult, instanța de judecată se pronunță asupra unei probleme care privește exclusiv buna administrare a justiției.

50. Curtea Constituțională a reținut, în acest context, că procedura prevăzută de dispozițiile legale criticate are rolul de a degreva instanțele de judecată de cereri incomplete, fiind de natură a pregăti judecata sub toate aspectele sale. Prin această procedură se realizează și o protecție a părâtului, căruia i se comunică o cerere de chemare în judecată completă față de care va putea formula apărări prin întâmpinare. Spre deosebire de reglementarea din actualul Cod de procedură civilă, vechea reglementare din Codul de procedură civilă din 1865 presupunea în vederea remedierii cererilor incomplete acordarea de noi termene care, de cele mai multe ori, conduceau la prelungirea procesului, afectându-se astfel termenul optim și previzibil. Totodată, atrăgea angajarea de noi cheltuieli atât ale părților, cât și din partea instanței. Instanța de contencios constituțional a reținut inclusiv că procedura regularizării cererii introductive se întemeiază și pe soluția de principiu consacrată de art. 14 alin. (2) din Codul de procedură civilă potrivit căreia părțile trebuie să își facă cunoscute reciproc și în timp util, direct sau prin intermediul instanței, după caz, motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile și apărările, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească, astfel încât fiecare dintre ele să își poată organiza apărarea.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

51. Prin raportul întocmit conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă s-a apreciat că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a mecanismului privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, reglementat de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității sesizării

52. Pornind de la conținutul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, declanșarea procedurii de unificare jurisprudențială pe calea hotărârii prealabile este subsumată întrunirii cumulative a următoarelor condiții de admisibilitate:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- cauza să fie soluționată în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a curții de apel sau a tribunalului investit să soluționeze cauza;
- ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate;

— Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra chestiunii de drept și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

53. Analizând sesizarea în limitele configurării sale de către subiectul de sesizare, se observă că primele trei condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, Înalta Curte de Casație și Justiție fiind sesizată de un complet de judecată al Curții de Apel Bacău — Secția I civilă, ce a fost investit în temeiul art. 96 pct. 3 din Codul de procedură civilă și al art. 483 și următoarele din Codul de procedură civilă cu judecata căii de atac a recursului exercitat de

reclamantul apelant împotriva Deciziei civile nr. 1.661/2021 date de Tribunalul Neamț, prin care s-a dispus, în baza art. 470 alin. (1) lit. e) și alin. (3) din Codul de procedură civilă cu referire la art. 196 din Codul de procedură civilă, anularea cererii de apel pentru lipsa semnăturii.

54. Curtea de apel judecă în ultimă instanță întrucât potrivit art. 634 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă, „(1) Sunt hotărâri definitive: (...) 5. hotărârile date în recurs, chiar dacă prin acestea s-a soluționat fondul pricinii”.

55. Este întrunită și cea de-a patra condiție de admisibilitate a sesizării unei chestiuni de drept de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, cât timp prin decizia civilă de apel recurată a fost anulată cererea de apel pentru lipsa semnăturii, iar recursul declarat supune cenzurii în controlul judiciar tocmai această soluție și modul de aplicare de către completul de apel a art. 196 din Codul de procedură civilă, chestiunea de drept sesizată fiind cea care face obiectul recursului.

56. Faptul că de problema de drept depinde soluționarea cauzei nu este suficient însă pentru a se constata admisibilitatea sesizării. În jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a stabilit că analiza aspectelor generale de admisibilitate trebuie să aibă în vedere faptul că procedura hotărârii prealabile are menirea de a elimina riscul apariției unei practici neunitare, printr-o rezolvare de principiu a unei probleme de drept reale, esențiale și controversate, care se impune cu evidență a fi lămurită și care prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării.

57. Deși nu este prevăzută în mod explicit, *condiția dificultății chestiunii de drept* este subînțeleasă și rezultă neîndoiește din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 519 și 520 din Codul de procedură civilă. Dificultatea chestiunii de drept implică posibilitatea reală de a interpreta diferit sau contradictoriu norme de drept îndoiește, lacunare sau neclare, iar stabilirea dificultății, ca și condiție de admisibilitate, este absolut necesară pentru a se verifica dacă instanței supreme i se solicită o dezlegare de principiu a unei veritabile probleme de drept, astfel cum impun dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, sau este chemată, în fapt, să soluționeze o simplă problemă de interpretare a unor dispoziții legale ori chiar litigiul în cauză.

58. Prin întrebarea sa, instanța de recurs solicită să se lămurească dacă art. 196 din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare de timbru reprezintă o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția sa de continuare a demersului judiciar, iar nu de desistare, cu consecința că nu se poate pronunța în aceste condiții nulitatea cererii de sesizare a instanței de judecată.

59. Instanța de trimitere nu a prezentat motivele pentru care a apreciat asupra dificultății problemei de drept sesizate, rezumându-se să arate succint doar că sunt întrunite condițiile de admisibilitate a sesizării și să expună punctele de vedere divergente ale membrilor completului de recurs asupra chestiunii de drept.

60. Indicarea problemei de drept, simpla susținere că sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și exprimarea punctelor de vedere diferite ale membrilor completului de judecată care, motivate concis, nu indică în concret nicio dificultate care să justifice sesizarea instanței supreme în considerarea caracterului neclar al normelor de drept, nu sunt suficiente, fiind necesară o prezentare a argumentelor pentru care există o dificultate reală de interpretare care să impună o dezlegare de

principiu din partea instanței supreme, întrucât art. 519 din Codul de procedură civilă se referă la interpretarea propriu-zisă a conținutului unor dispoziții legale în sensul dezlegării de principiu a unei chestiuni de drept reale, esențiale și controversate, care prezintă o dificultate suficient de mare, rezultată din dispoziții îndoiește, lacunare, de o complexitate deosebită.

61. Nu rezultă din prezentarea datelor cauzei și a dispozițiilor legale aplicabile o dificultate reală de interpretare, de natură să impună o dezlegare de principiu.

62. Chestiunea de drept sesizată vizează modul de interpretare a dispozițiilor art. 196 din Codul de procedură civilă care statuează: „Nulitatea cererii — Art. 196. — (1) Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile. (2) Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecării în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea. (3) Orice altă neregularitate în legătură cu semnarea cererii de chemare în judecată va fi îndreptată de reclamant în condițiile prevăzute la alin. (2).”

63. Textul de lege enunțat reglementează, în mod clar și fără echivoc, obligația ce incumbă părților să semneze cererile adresate instanței judecătorești, iar, în cazul în care această condiție de formă nu este îndeplinită, posibilitatea acoperirii lipsei semnăturii prin semnarea acesteia de către parte, fie în tot cursul judecării din fața respectivei instanțe, fie până la primul termen de judecată următor (partea fiind înștiințată în acest sens prin citație), în cazul în care acest viciu procesual a fost invocat de către partea adversă.

64. Semnătura reprezintă o formalitate esențială pentru valabilitatea oricărui act de procedură ce trebuie materializat, potrivit legii, într-un înscris. Prin semnătură se confirmă întocmirea actului de un anumit subiect procesual. Necesitatea semnăturii este prevăzută de lege pentru toate cererile adresate instanțelor judecătorești și care trebuie materializate într-un înscris, precum ar fi: cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea reconvențională, cererea de apel, cererea de recurs. Dată fiind importanța ilustrată a acestei cerințe esențiale, lipsa sa este sancționată de legiuitorul național cu nulitatea cererii.

65. În același timp, se observă că norma analizată reprezintă o normă de procedură, astfel încât, din această perspectivă, rezultă că instanța de judecată trebuie totodată să se raporteze la momentul pronunțării soluției sale și la principiile conturate în domeniu în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

66. Cu alte cuvinte, instanța de judecată este datoare — astfel cum s-a stipulat din perspectiva art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 31 ianuarie 2017 pronunțate în Cauza nr. 19.074/05 *Hasan Tunç și alții împotriva Turciei* — ca, în aplicarea normelor de procedură, să evite un formalism excesiv care ar aduce atingere caracterului echitabil al procedurii, apreciind că dreptul de acces la o instanță este afectat în însăși esența sa atunci când reglementarea acestuia încetează să mai servească scopurilor de securitate juridică și bunei administrări a justiției și constituie un obstacol care împiedică justițiabilul să solicite soluționarea pe fond a litigiului.

67. Astfel, instanța de contencios european a arătat în jurisprudența sa în domeniu că, într-adevăr, dreptul de acces la justiție nu este absolut; el poate permite restricții admise implicit,

Întrucât, prin chiar natura sa, este reglementat de către stat. Însă restricțiile aplicate (în rândul cărora se înscrie și cerința procedurală a semnării cererilor) trebuie să fie conforme cu art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și vor fi astfel doar dacă sunt prevăzute de lege, urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat. Pe cale de consecință, instanțele naționale trebuie să țină cont suficient de circumstanțele specifice ale fiecărei cauze în parte și să nu aplice normele de procedură relevante într-un mod prea rigid (a se vedea în acest sens decizia de inadmisibilitate din 15 aprilie 2014 din Cauza nr. 66.268/13 *Lefter împotriva României*, Hotărârea din 26 ianuarie 2006 din Cauza nr. 62.710/00 *Lungoci împotriva României*, Hotărârea din Cauza *Hasan Tunç și alții împotriva Turciei* menționată sau Hotărârea din 5.04.2018 din Cauza nr. 40.160/12 *Zubac împotriva Croației*).

68. Așadar, problema de drept ce constituie obiectul sesizării prezente își are configurați și consacrați vectori juridici clari de rezolvare, ceea ce este de natură a o lipsi de atributul dificultății necesar admisibilității sesizării.

69. Puțina practică judiciară relevantă identificată în urma verificărilor specifice realizate în cadrul mecanismului procedural prezent de unificare a practicii judiciare este convergentă constatărilor precedente expuse. Astfel, atât în cadrul Deciziei civile definitive nr. 1.177 din 26 mai 2021 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.073/325/2019 (prin care s-a infirmat soluția de anulare a apelului pentru lipsa semnăturii), cât și în cadrul Deciziei civile definitive nr. 418 din 10 iunie 2020 pronunțate de Tribunalul Prahova — Secția I civilă în Dosarul nr. 163/331/2014 (prin care s-a anulat apelul pentru același motiv), sancțiunea nulității apelului ca urmare a nesemnării cererii de apel, în contextul depunerii la dosar a dovezii achitării taxei judiciare de timbru aferente căii procesuale de atac, a fost evaluată de instanțe prin prisma circumstanțelor concrete ale cauzelor deduse judecătii lor, ea nefiind aplicată *de plano*. Astfel, instanța supremă a reținut imposibilitatea obiectivă a apelantului de a semna cererea, ca urmare a încarcerării sale între timp, în vreme ce instanța prahoveană s-a raportat în cadrul deciziei pronunțate la aspectul citării în trei rânduri a apelantului cu mențiunea obligației procesuale de a semna cererea de apel, însă fără rezultat și fără indicarea vreunor circumstanțe speciale care să îl fi împiedicat să semneze.

70. De asemenea, prin încheierea de ședință din 21 iunie 2022 pronunțată în Dosarul nr. 381/294/2022 al Judecătoriei Săliște s-a constatat de către instanța de judecată îndeplinirea cerinței semnării prin raportare tot la circumstanțele concrete ale cauzei, circumstanțe expuse în cadrul încheierii respective.

71. În egală măsură, decelarea a două puncte de vedere diferite ale colectivelor de judecători consultate în cadrul mecanismului judiciar prezent nu este idonee în a infirma concluzia lipsei de dificultate expusă. Astfel, analizând argumentația magistraților consultați, se observă că elementul de diferență între aceste opinii juridice exprimate constă în raportarea la principiile statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, principii expuse în paragrafele *supra*, raportare în funcție de care aprecierea asupra incidenței sancțiunii nulității pentru lipsa semnăturii consacrate de dreptul procedural național este nuanțată în funcție de analiza circumstanțelor concrete ale cauzei. Din această perspectivă ilustrată nu se poate aprecia asupra caracterului inconciliabil al celor două puncte de vedere exprimate de colectivele de judecători.

72. Temeiul ansamblului acestor considerente conduce, așadar, la concluzia că sesizarea prezentă a fost determinată nu de dificultatea problemei de drept, ci de împrejurarea

existenței a două opinii în rândul membrilor completului de judecată investit cu soluționarea respectivei cauze, cu scopul de a confirma una din cele două opinii, și nu de a dezlega de principiu o chestiune de drept care prezintă dificultate.

73. Simpla existență a unei divergențe de opinii, în lipsa dificultății problemei de drept, nu justifică însă admisibilitatea sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

74. Prin prezenta sesizare nu se identifică o veritabilă problemă de drept, respectiv nu se solicită o interpretare a normelor juridice, ci se tinde la obținerea unei soluții asupra fondului litigiului în care este chemată să se pronunțe respectiva instanță de judecată. Prin demersul astfel întreprins, practic, se solicită a se da o dezlegare cu privire la modul de aplicare a prevederilor legale pe care titularul sesizării le-a indicat, la situația de fapt concretă a cauzei asupra căreia a fost investit să o soluționeze ca instanță de recurs, fără a se observa însă că astfel de dezlegări excedează competențelor Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

75. *Condiția noutății* se consideră îndeplinită atunci când problema de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial, dar și atunci când chestiuni noi de drept sunt generate de un act normativ mai vechi, în situația în care aplicarea unei norme vechi a devenit de actualitate și nu există jurisprudență cu privire la interpretarea acesteia ori dacă se impune clarificarea unei asemenea norme într-un context legislativ nou din care rezultă dificultăți de interpretare.

76. Această condiție nu se verifică în cazul sesizării de față.

77. Chestiunea de drept sesizată își are sursa în conținutul art. 196 din Codul de procedură civilă intrat în vigoare la 15 februarie 2013, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe. Așadar, această normă intrată în vigoare în urmă cu un deceniu nu poate fi considerată ca având caracter de noutate.

78. Practica judiciară relevantă identificată, anterior analizată, nu relevă nici că norma procesuală indicată ar fi devenit de actualitate sub impulsul vreunor practici noi, de vreme ce regulile fundamentale în materie în raport cu care se aplică dispozițiile procedurale naționale, în rândul cărora se înscrie și art. 196 din Codul de procedură civilă, au fost consacrate de foarte mult timp de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa dezvoltată pe marginea art. 6 privind dreptul la un proces echitabil (a se vedea în acest sens, *exempli gratia*, Cauza *F.E. împotriva Franței*, Hotărârea din 30 octombrie 1998, Cauza nr. 41.727/98 *Yagtzilar și alții împotriva Greciei*, C.E.D.O. 2001-XII sau Cauza nr. 62.710/00 *Lungoci împotriva României*, Hotărârea din 26 ianuarie 2006), fiind reconfirmate de instanța europeană inclusiv după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă național (a se observa *inter alia* decizia de inadmisibilitate din Cauza *Lefter împotriva României*, hotărârea din Cauza *Hasan Tunç și alții împotriva Turciei* sau hotărârea din Cauza *Zubac împotriva Croației* anterior menționate).

79. Concluzia lipsei de noutate expusă este subliniată și de identitatea de reglementare procesuală între actualul Cod de procedură civilă și cel anterior, Codul de procedură civilă din 1865, ce, prin dispozițiile art. 133 [fie ele conjugate cu prevederile art. 287 alin. (1) pct. 5 și alin. (2) din același act normativ precedent], institua pentru situația lipsei semnăturii aceeași procedură de urmat și aceeași sancțiune a nulității cererii.

80. Argumentul instanței de sesizare în sensul că exigența noutății ar fi întrunită deoarece este pentru prima dată când i-a

fost repartizată spre soluționare o cauză în care se pune în discuție această problemă de drept este nefondat, deoarece limitează sfera de verificare a cerinței în discuție la portofoliul unui singur complet de judecată, contrar însă regulilor mecanismului procedural reglementat de art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă care se grefează — din punct de vedere logico-juridic — pe atributul de generalitate al condiției noutății chestiunii de drept.

81. Deși cerința de admisibilitate privind nestatuarea anterioară de către Înalta Curte de Casație și Justiție asupra chestiunii sesizate, care nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, este îndeplinită, în considerarea celor arătate anterior, sesizarea își păstrează caracterul inadmisibil, dată fiind neîntreținerea condițiilor cumulative de admisibilitate referitoare la caracterul real, serios, dificil și la noutatea chestiunii de drept deduse spre soluționare.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca inadmisibilă sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă în Dosarul nr. 1.289/321/2020, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Art. 196 din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că demersul de complinire a obligației de achitare a taxei judiciare de timbru reprezintă o manifestare neechivocă a părții cu privire la intenția sa de continuare a demersului judiciar, iar nu de desistare, cu consecința că nu se poate pronunța nulitatea cererii de sesizare instanței de judecată?”.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 27 martie 2023.

VICEPREȘEDINTELE DELEGAT AL ÎNALTEI CURȚI

DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcări actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

